

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1988
Чылаан
сентябрь
13
вторник
№ 212 (13812)
1925 чыла
үлсезилеттиген.
Өртүз 3 көпөк.

М. С. ГОРБАЧЕВТУҢ КРАСНОЯРСКИЖЕ УЖУП ЧОРУПКАНЫ

СЭКП ТК-нын Чингине секретары М. С. Горбачев Москвадан Красноярскиге сентябрь 12-де чорупкан.
М. С. Горбачев ол-ла хүн Красноярскиге челе берген. Аэродромга ону СЭКП Красноярск крайкомунун бирги секретары О. С. Шенин, Красноярск крайкомунун даргазы В. И. Сергиенко, партия крайкомунун бюро кезигүүнери утакан.
(СЭТА).

МОСКВА... ОЛ СӨСТЕ УЛУГ УТКА БАР

Бистин байынчалымы чыла болг берген. Москва хүн ий хааа демдеген урт-турган. Ону белетээрине бүтүрүткүлөр киргикте, Оларны кууженишкенири биле хоорайны куужуучулары болган шөлдери элге чараш болган чагайжыттына берип, байырладыг шынчиги апарган.
Москвачылар эле тургусту-нушкунга иленкелди биле кирип турар. СЭКП-нин XIX Бүгү-зөлдөл конференциянын төлөкүлүзү революция чартылаары боттарын чорутуу турар. Төрөз чурттуу социал-экономика дөгүлделин дүргөдери кайсы-лаады салымчыны өзү турар. СЭКП-нин XIX Бүгү-зөлдөл конференцияга кайсы-лаа болгусту кыш-жылдыг күчтөтөр эдешкениг күчтөтөр. Ангы беш чылаан ончалаларын бүтү кол көргүзүлери күчтөткөн турар. Ангы эше ажаллаа кылп турары Москваны таз кол планын, хоорайны улус ажаллаагыны интенсивфикациянын «Прогресс-88» комплексиг программаны боттарын чорутууру бургулар чуула башы болур.
Эртегини 9 шак. Коммунист партияны болган Совет куруени тургузуу-нуш, Москва Советини баштайгы депутаты В. И. Ленинни Мавлоевни, Кремлин халкын чылаа Библия салгытты кырууга СЭКП МКХ-дан болган Моссоветте чорутуу салган.
Байырлаагуу буулаа СЭКП ТК-ны Политбюро кезигүү-ТК-нын секретары, СЭКП МКХ-нын бирги секретары Л. И. Зайков, партия, совет болган ажаллаагы организацины, хоорайны жыйынтыгы төлө-лекчилери, байынчалыг гармонизууу дайынчылар, дайынчы болган күч-ажалдыг чорутуу-нары кирипкен.
10 шак. Байырлаагуу фафара мелдиз димирген үнөт. Советтер шөлдөге Москваны үлдөкүлө Кюри Долгорукийни тураскаланын чыгына байырлаагуу ажаллаагыны буулаа элген. Моссоветте куужуучулар даргазы В. Т. Сайкин хоорай дүң-биле москвалырга байыр чедирип, күч-ажалдыг болган чууа чедешкенири күткен.
Москва хүнүнү программасы болган куужуучуларын, тара болган шөлдөргө, партия болган куужуучулар оруу-райына, стадиондарга турт-төрүу спорт-театралык кургузугуна киржикчиле.

№ 5 БРИГАДАДА КАНДЫГЫЛ?

Дус-Халден ырак эвесте, шаалады Кызыл-Бай-Хаак оруу-нун халкында бригада төвү. Долгандар күсүк хову, сарыг, кара дөңдөктөр, хөргүч камгалар тарип олурткан кыштар—чурумал-даа чараш-ла. Межесенин ховузу бо чылаа дайырамы таралжылар-га, эл илангы СЭКП-нин № 5 чылаа аттыг совхозун. № 5 трактор-хоуу бригаданын механизаторларынга шаа-би-де берген. Таады районун ба-рышы талаанынга таз бо ча-йыш шөлүз чарбаан. Бичал-ла-даа бо бригаданын кези-жигери эки дүжүтү өстүрер дээр чүтүлдүг ажаллаагуу, бичылган шөлүзү чыла-агы интенсивсиг арга-биле тараан.

Хову бригаданын ажалы кандыг чоруп турарын оон эки дөңдөк кылган төвүне берген, бичил ап болур. Ажал шөгүлүнү үзүндө ажал улус турар эвес, шүптү-ла ховула болур. А бо бригаданын тө-вүндө столовалык чылаады дөңдөк хире кижиле олур. Олар-ын-биле чуулаагы бээрине-ке, тракторист Григорий Чымы кывар-чар матерналдар манал, тракторун тургузуу алган олур. Оон чылаа ажал оолдар септелген болду.

Столовалык дөңдөк кар-гүзүг самбыраа бар. Бича кымынын канчал ажаллаа турарын бирден бирэ оонка айтып, бичил каа. Он механизатор дүжүт ажаллаагууда, а тракторист 4 кижиле оон саяаа болуу, күсүк чар ажал-ыр турар.

Бригада бот-оруда-чары-гаа болганда, он ажалла дүжүт база ажал өйү келгенде, тааылаады дөңдөк кестирер деп, коллектин шинтилдиги. Ону хулаа элдиле, олар кес-де катан хемчегеде болбай-лаа; тааылаа кесерге, артык чарылаа, үе үнер. Механизаторлар боттарын күжүгө бүтүр-е, канчал ажаллаа-ры боттар-ла шинтилдиги. Оон түндөк ам түд?

Ажаллаагуу он механизатор-ага алдым хүн норманын 2 катан ажал күсүдиг турар. Олардаа чар планын чала-жып турар чыгыс-даа кижиле. Белик меделер болган мергески деп чүе ол-дур.

Бригаданын кызыл-булуу база чөмөчүлү ажаллаагуу чыгыс, мыда көргүзүлде-де хөй, 1988 чылаан ажаллаагуу үзүндө социализм чарышты негел-дери күсүк чарде эскан. Ол негелдер шүптү 17 пункт-лук. Тодарыларга, күсүк дүжүт ажаллаагуу киржир бүтүлө киржирге хамарыш-каа чурттыгы, оон чүе оонка айтып болду? Дүжүт-галыг хамарыштарда ажал-галыг бичылган. Ажалыг хемчегеде биле калы төлөкери база көндөдү турар: чөжө, 100 центер тарааны бастырып, 100 рубль, а 200 центерге — 20 рубль, а тарааны сөөр-түгө база кылган.

База бир көргүзүлде брига-данын ажаллаагуу дүжүтү-чарышты ат-дөңдөк бичжеш ажалган бригадир Иван Кон-стантинович Чакыр. Бо коллек-тивти ажаллаагуу ажал Чакыр-лар бригаданы-даа дээр-ле. Бича дээр бүтүп барылаадыг. Шынал-ла, илаа үш алыш-тып, би бичкени бригадир, оон уталары бирээз Владимир—комбайнер, а Николай—үчөт.

Кызыл-булуулаа оон ажал-лаа «Ботун мучал туралар» дээр Владимир Чакыр, Евгений Кийков, Алексей Лебелев база саяаа бичкени Александр Маслов оларын аттарын, бастырып тарааны, бичил са-алынын хемчегеде бичил каа. Кижиле бүтүрү болуун хүн бүрү кылган ажалын түндөк кире, бичил ап ту-рарга, магалыг кылган. Оон түндөк үчүлдөгү. Ол көргүзү-лүт суурдан библиотекер кел.

ДУЖУТКУРУ БУДЭЭН

Шөлдери, ажаллаагуу эргөк чу-гула техника аймаан бүтү дөңдөк-дөңдөк биле кады тус-тус тараагы эвеле-дери бичылган соонда, ажалын шын-ары экижени, кижилерин кылган ажалына хынамалык дымалан. Чогуу-на бо арга «Ах-Түрүг» совхозтун механизаторлар-га багыт эвес дүжүтү бо чылаа өстүрү алынганы дуулаан. Керэ болза алыс тү-нели, бүдүрген продукция дээр ажал-лаа, ол дээр ажал төлөкери алыр сону-р-галыг тымалыг. Бо хүнүндө совхоз-тун тараагы иенелери ажаллаагуу мас-саламы биле элген.

Совхозтун төв шыгына хонукта орту.

«Тиледе» совхозтун комбайнери Оон-оол Ооржак күсүк ажаллаагуу ам алаа дугар сезонун ажалта. Ажал механизатор бо чыла.

НОГАА АЙМАА ЭВЭЭШ

Республиканын совхоз-тары бо чылаан ногаа ай-маанын кандыг дүжүдү өстүргенин, оон-биле най-ымсала Кызылдан чурт-такчыларын канчал хан-дыг турарын бир хер-речиле хоорайны нини-гуну-да совхозтарын ногаа са-дар павильонны болгай. Бир эвес павильон ажал-мыда ногаа аймаан хер-речиле кижилерге салып ту-рар болза, совхозтар эки дүжүтү өстүрүп ап, план-дар ажал бүдүргенин бот-тар сайтарын турары ол болур. Сентябрьте эгизине «Кара-Хаак», «Кызыл» сов-хозтарын павильондары ажаллаагуу турган. А СЭКП-нин 50 чылаа аттыг совхоз-тун павильону дугаагы. Ону бо чылаан шүптү ажал-лаа хандалыг «Кара-Хаак» биле «Кызыл» совхозтарын салдып турар ногааагыны э-септеп турар ногааагыны э-септеп турар. Чылаа-даа ол эвези дүжүгүн чылааагуу херек. Оола-ла 15 центер чеккен турган болза эки, Бичылгаагуу шөлдөргө чагай дүжүтү алыр дээр. № 5 бригаданын кезигүүнери чөмчөлдөгуу база ажал-лаагуу турар.

Чакырларын бригаданы күсү-кү дүжүт ажаллаагуу сентя-брь 20-де чедир доозугар. Оон соонда эвес өвүргө барып ду-залаагуу. Керэ дугар, бир гектардан 10 эс, а 11 азы 12 центерин ажаллаагуу, бри-гаданын кезигүүнү бүтүрү план-дар ажал алган немелде про-дукция дээр 4 тонна чедир тарааны боду-биле алырын көрөдө айткан.

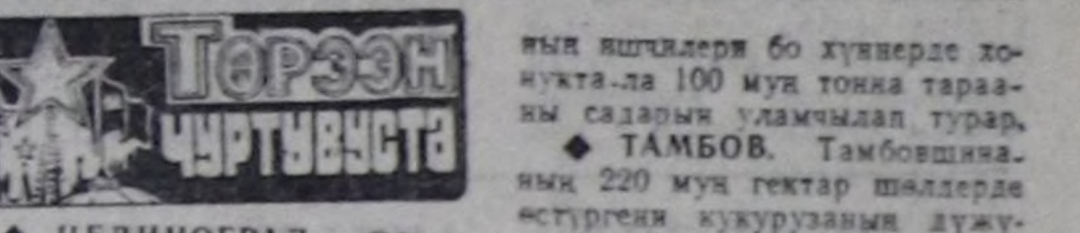
«Кара-Хаак» совхозтун дөңдөкүлө ажаллаагуу эс-түрүп ажаллаагуу кооператив кезигүүнери сентя-брь айла продукцияны ө-стүрүп ажаллаагуу турар. Чү-жүргү таварышканнар. Чү-

Мында ажал төй талаады. Александр Маслов МТ-80 тра-ктор-биле хүнде 57 гектарыг саваанын бичил турган, ону 150 гектар чедир турар. Тергенин эки көргүтү. Керэ кижилер-ин шак мучал шалкын дү-бү-биле ажаллаагуу кылдыр өрө-дөй туралар. Чар ажалыг-газыла Фарал Абдуллин, О-ни Поол база кымыаа ажал-лаагуу туралар. Коллектив эр-те-к чылаан бир гектардан-ла 6.5 центер дүжүтү алган. А бо чылаан оон 3.5 центер хөй бо-луп турар-дыр.

Селен ХЕРТЕК.
(«Шынык» корр.).

Бо чүе чылаан төңдүгүгө чедир совет өт-бүдө бүтүрү-ангы квартира азы тускай бичжыл хамарыш сору-галыг чылаан бир Чоюн-Хемчик районун чурттакчы-лар суураагына болган Ча-лаана хоорайга 228,5 мүн дөрбөлчиг метр чуртталга шө-лү-биле хандыгырар. Сү-мелен турар норматив 19,7 дөрбөлчиг метр. Чөр-чө Со-веттерини шүтүмү-биле чүт-ле Чадаана хоорайга бичил 31,5 мүн дөрбөлчиг метр чуртталга шө-лү ажаллаагуу кирери кирдүгү турар.

Өт-бүдө бүтүрүп ангы квар-тира азы бичжыл ханды-лар сорула-биле чуртталга бичжылларын туулаа үш ула-нышкыныг ажаллаагуу турар бис. Ол дөңдөк ведомстволар Советтер шүтүмү-биле база хуулуна бажы-балат туул алыр. Советтерини шүтүмү-биле чуртталга бажыныры турар материалдыг бажыны-көсөк болуп турар. Бажы-гулар дөңдөк 1991 чыла Ча-

ЦЕЛИНОГРАД. Облас-тын ажал-агылар эвеле-дери ийги миллион тона тарааны дугаагуу элген. Чур-ажылдыгы колдуулаа ку-шут болган калыг сорттарын кымыл-тазы, ажалыг дуга-агуу, бастырып уламчыл турар. Бо чылаа кандалыг белик дүжүтү алынганы ша-птыктаа-даа, ажал-агылар.

Шакыр-оол СУВАЦ.
(«Шынык» корр.).

ПРОГРАММАНЫ КУУСЕДИ ДИЗЕ...

ишти чурттар төс бажыны туулары көрдүгөн. Чадаана хоорайга чыгыс калт бажы-нырыг квалитет туулар тө-лөкөл ажаллаагуу амы үе-де доозуг турар. Чадаана туу-дүгү-септедөгү чуртталга ку-жүзү эвези бот турарын дү-жүзү белик темпиги чор-дур арганыс чөс бот турар. Бо чуртталга туу-дүзү чылаа 340 мүн рубльдин туу-дү-монтаж ажаллаагуу шингелди алыр арганыг бот турар.

Чүтле 1986-1987 чылдарда Чадаана хоорайга хуула бажы-гуу алыр кылдыр 23 хама-тыг чуртталга берген. Бо чылаан сес ажалында 20 хамаатыг бажыг туул алыр уаастоттары тускайла бер-ген. Ам сес хамааты докумен-тилерин кылдырып ал турар. Хуула бажыг туул алыр-биле бо чылаа Чадаана хо-орайдан бенин 10 калы 24 мүн рубльдин чөлдөргө алаан.

Тамара ТОДИНОВА.
Чоюн-Хемчик районускунуң даргазынын ораанчызы, райплан даргазы.

3-кү арын. 1988 ч. сентябрь 13

мою омавлатынга бала
санта анытпогон. Биринч
болза йонга тарым оюнга т
пел кыргач болурун ам д
дарды берге.

Чайгы Олимпиадалыкыг
рай-бизе тапкычтар кызы о
нар октябрь 5-7-ге болур.

ГСОТА-нын корр.

дыңнадыг бюроз

— «Шынның» чарлал-дыңнадыг бюрозу
САДЫП АЛЫКЧЫЛАР, СИЛЕРГЕ!

чылыи сентябрь 16-ла
шакта, сентябрь 17-18-те
17 болган 20 шактарда бол
Коллективтег чыгыларым
лери эл туруп, Билеттер
филармониянын кассаларын
садар. Телефон № 2-55-19.

агаар

Республикага будуттап,
зыр хук болур, чагбас. Хи
тик кужу секундала 5-
метр. Дунс 3-8 градус чыл-

Надежда ЭРГЕП.
Новосибирск.

минериян баптайтгы кы-
уу. 13.50 — 14.00 — Мэдээ.

КЫЗЫЛДАН
18.05 — «Радость» урутлар
музун концерти. 19.05 —
«Аша чере». Ундирүүлге:
Мэдээ. «Партиоганизация-
ла отчёттар болган сөнгү-
лөр». «Көзгө ажил-ай»
алларынын сүп демдегел-
19.35 — «Советтер болган

ымдылар». «Кыш» хоорай-
нын агаар бассейнини арым
азы». 19.45 — Мэдээлар. 19.55
— Чаралар.

МОСКВАДАН
20.00 — «Тамчыктың уздуар,
каптар?». 20.15 — «Делегел па-
норамал». 21.00 — «Чө». 21.35 — Эле тургустунгүшкүк
проекттору. 21.45 — 23.10 —
«Чүт? Кая? Каян?» Теле-
виктория.

**УШКУ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН**
18.05 — Мэдээлар. 18.15 —
Ритмик гимнастика. 18.45 —
«Оң алаң чарга чедир болгон
оок удуз чык». 19.30 — «Му-
зыкалык кыска». 20.00 — 20.15
— «Тамчыктың уздуар, каш-
тар?». 20.15 — 20.30 —

Ведущий: В. С. ШИВАНИН

**УШКУ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН**

18.05 — Медээлер. 18.15 —
Ритмий гимнастика. 18.45 —
«...Он аяды тарга телир болг-
ооа улут казы». 19.30 — «Му-
зыкалыт кыос». 20.00 — 20.15
— «Тамтыктыт уаунар, чаш-
тап!».

Ведущий: В. С. ИВАНОВ

ндүрөр чер. полиграфия болгаш
онни галазы. биле күрүм ко-
м. Кызыл, Шетякин биле Крав-
№ 1.